

Редкін О.В., к.т.н., доцент; Чайкіна А.О., к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

Чайкіна Н.О., к.псих.н., доцент
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

НОВИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО- ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИМ ВІДНОВЛЕННЯМ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

Ще до початку військової агресії проти України, наша держава мала значні проблеми в сфері інноваційно-економічного розвитку: знос основних фондів (будівель, споруд, обладнання, об'єктів житла та інфраструктури) досягав 80-85%, а технологічний рівень виробництва на 95% відповідав III-IV укладу. В той же час в провідних країнах світу сьогодні панує V-VII технологічний уклад, тобто за рівнем інноваційного прогресу вітчизняне господарство відстає на 50-60 років. У наслідок цього продуктивність праці на українських підприємствах у 3-5 разів нижча, а витрати енергетичних ресурсів у 3-5 разів вище, ніж у передових компаніях світу. За оцінками фахівців, на початок 2021 року для відновлення України до середньоєвропейських показників розвитку було потрібно 3,8-4,0 трлн. дол. США.

Ще з часів другої світової війни в Європі не було такої кількості втрат людських ресурсів, руйнування великих і малих міст й населених пунктів, промислових, житлових та інших будівель і споруд, інфраструктурних об'єктів, сільськогосподарських угідь, наявності безлічі екологічних проблем тощо. Ядерний та інший тероризм сьогодні реально загрожує не тільки Україні, а й усьому світу. Військові дії росії проти нашої країни привели до величезних людських та матеріальних втрат, які оцінюються в понад 700 млрд. дол. США. Для відновлення економіки й усіх сфер життєдіяльності України потрібно не тільки залучити найкращий світовий і вітчизняний досвід, іноземні інвестиції, забезпечити перехід вітчизняного господарства на сучасні стандарти господарювання, а й створити новий механізм планування, організації та інтегрованого управління відновленням держави, її регіонів, галузей господарювання і сфер життєдіяльності для забезпечення на десятки років найвищого рівня інноваційно-технологічного прогресу та конкурентоспроможності всіх об'єктів і процесів у нашій країні. Основу такого механізму має скласти стратегічне планування, мультипроектний (програмно-цільовий) й проектний менеджмент із використанням останніх досягнень науки, техніки і високих технологій. При цьому необхідно реалізувати наступні два великих комплекси процедур та інструментів розвитку:

1. Стратегічне планування та управління має забезпечити:

- розробку та реалізацію «під ключ» взаємоузгоджених й інтегрованих між собою Національних, галузевих і регіональних стратегій і програм відновлення та сталого розвитку;

- залучення й використання найкращих світових стандартів господарювання, ведення бізнесу, залучення інвестицій, управління всіма процесами відновлення та розвитку в системі: загальнонаціональне і галузеве управління – регіональний менеджмент і місцеве самоврядування – корпоративний, мультипроектний і проектний менеджмент – конкретні інструменти (дії, процедури, заходи) з ефективною реалізації програм і проектів;

- **Мета – ефективна реалізації процесів управління відновлення та розвитком держави, галузей економіки, регіонів і територій:**
- інтеграція циклів: ініціація – планування – імплементація – створення результатів – інтеграція в наступний цикл;
- функціональне управління змістом, часом, інвестиціями і вартістю, якістю, персоналом та учасниками, інформацією та комунікаціями, ресурсами, змінами в об'єкті та суб'єкті управління

Рисунок 1 – Технологія стратегічного, мультипроектного та проектного управління на основі Національної Стратегії відновлення і розвитку України та її основних елементів

- перехід усіх зазначених рівнів управління на методологію стратегічного програмно-цільового й проектного управління, ключовими елементами якого є:
 - визначення суспільних й інших проблем, цілей і завдань прогресу;
 - прогнозування та планування на всіх рівнях й етапах відновлення та розвитку;
 - ієрархічна побудова стратегічних, тактичних і поточних цілей для зазначених процесів, дій та заходів;
 - забезпечення соціальної, інноваційно-високотехнологічної та екологічної орієнтації економіки і бізнес-процесів відновлення й розвитку;
 - формування конкретних програм і проектів відновлення всіх об'єктів і процесів в економічній, соціальній, екологічній сферах господарювання, життєдіяльності та розвитку;
 - забезпечення вчасної, якісної та ефективної реалізації «під ключ» всіх стратегій, програм і проектів на основі світових стандартів господарювання, управління й створення конкурентоспроможних результатів (рис. 1).

2. Для успішного управління конкретними програмами і проектами необхідно створити відповідну команду менеджерів і адміністративно-виконавчого (управлінського персоналу), які протягом усього життєвого циклу програми (проекту) мають застосовувати такі комплекси стандартів проектного менеджменту:

- порядок формування організаційної структури зі стратегічного та проектного управління розвитком держави, регіонів і територій в системі органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та корпоративного менеджменту;
- сучасні підходи, системи знань і стандартів управління проектами й програмами;
- цілісна модель інтегрованого і системного планування та забезпечення реалізації проектів і програм розвитку;
- принципи і підходи до формування та розвитку організаційних структур з управління проектами і програмами;
- механізми, процедури та інструменти професійного управління програмами і проектами розвитку складних організаційно-економічних та екологічних систем;
- матриці розподілу адміністративних завдань управління та інформаційно-технологічні моделі проектного менеджменту;
- механізми проектного впливу та організації ефективного товариства (оточення) в управлінні проектами і програмами розвитку;
- структура і стандарти поділу робіт в управлінні проектами та програмами;
- управління вартістю й тривалістю проектів і програм, розвитком організаційно-економічних та екологічних систем (календарне, ресурсне, сітьове та інші види планування, оперативного контролю та регулювання) ;
- управління якістю та конкурентоспроможністю проектів і програм розвитку організаційно-економічних та екологічних систем;
- управління проектними і програмними ризиками;
- упровадження стандартів проектного та мультипроектного управління в діяльності органів влади та корпоративних систем.

Для кожного унікального проекту чи програми необхідно розробляти індивідуальні стандарти проектного менеджменту. В якості їх основи доцільно скористатися стандартами проектного управління РМВоК, що розроблені Інститутом управління проектами (Project Management Institute – PMI, США). Сьогодні діє їх шоста версія (редакція), яка введена у 2017 році. Ці стандарти стали загальноновизнаним у більшості країн світу методом системного та ефективного розв'язання складних проблем і завдань розвитку економічних, екологічних та інших унікальних систем.

Автори дослідження переконані, що їх пропозиції допоможуть народу України прискорити, якісно і успішно реалізувати всі стратегічні плани, програми, проти й заходи

з відновлення і подальшого сталого розвитку держави та забезпечити світові стандарти життєдіяльності для кожної людини.

УДК 331.1:316.6

Самолук Н.М., к.е.н., доцент

*Національний університет водного господарства та природокористування
(м. Рівне, Україна)*

СПРАВЕДЛИВИЙ РОЗПОДІЛ ДОХОДІВ ЯК КРИТЕРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Соціальна справедливість є загально визнаною цінністю сучасного демократичного суспільства, про що йдеться в низці міжнародних документів. Зокрема, у резолюції № 62/10 від 26.11.2007 Генеральна Асамблея ООН визнала, що соціальний розвиток і соціальна справедливість необхідні для забезпечення та підтримання миру і безпеки всередині країн і у відносинах між ними. При цьому соціальний розвиток і соціальна справедливість не можуть бути досягнуті в умовах відсутності поваги до всіх прав та основних свобод людини [1].

Слід зауважити, що хоча питання соціальної справедливості було актуальним завжди, проте проблеми, які воно порушує у різні часи відрізняються. Якщо раніше соціальну справедливість розуміли як рівність у розподілі добутих благ (первіснообщинний лад), добродієність і розподіл благ відповідно до заслуг членів суспільства (Аристотель), перерозподіл надлишкового багатства (Тома Аквінський), рівність можливостей і рівномірний розподіл благ (Дж. С. Міль), то у сучасному світі дане поняття набуває більш ширшого змісту [2]. На даний час, соціальна справедливість пов'язана із задоволенням потреб людини, справедливим розподілом матеріальних ресурсів, доступом до охорони здоров'я та освіти, створенням рівних можливостей, соціальним захистом і соціальним забезпеченням.

Доречним буде дослідити динаміку розуміння громадянами України соціальної справедливості. Зокрема, відповідно до результатів соціологічного опитування, проведеного Федерацією профспілок України у 2012 році, 43,6% респондентів під соціальною справедливістю розуміють «рівність соціальних прав, законність для всіх, захист прав громадян, чесність», 14,5% – «благополуччя народу, високі зарплати і пенсії у простих людей, доступне житло», 12,7% – «розподіл соціальних благ за заслугами, оцінку людини за її особистими якостями», 7,3 % – «справедливий розподіл результатів праці». Крім того, ще 7,3 % респондентів вважають що «соціальна справедливість – це ефективний соціальний захист, підтримка малозабезпеченого населення державою», по 3,6% – впевнені що це «коли багаті благодійно допомагають бідним» та «коли безоплатна якісна медицина і освіта для всіх» [3].

Водночас, результати моніторингу громадської думки населення України, виконаного впродовж 2015-2017 років ГО Центр «Соціальний моніторинг» та ГО «Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка» спільно з ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», демонструють суб'єктивне уявлення населення щодо справедливого розподілу доходів. Так, переважна більшість (70,7%) населення виступає за рівні можливості для усіх людей та винагороду відповідно до внеску (за працю та здібності). Кожний четвертий (26,2%) – за рівність результатів у ціннісно-зрівняльному контексті незалежно від продуктивності, ефективності праці, внеску та здібностей. При цьому, інші індикатори сприйняття «справедливого» регулювання доходів також підтверджують високий рівень запиту на зрівняльну стратегію: 56,9 % респондентів вважають, що не повинно бути великої різниці між